

หอสมุดคณะแพทยศาสตร์พร้อมรับใช้ท่านเสมอ

วิลาวัลย์ วงศ์สุภา*

หอสมุดเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญและจำเป็นที่สุดอย่างหนึ่งในวงการศึกษาดังนี้ โดยเฉพาะสาขาทางแพทย์เพราะมีการค้นพบความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอ สิ่งที่จะช่วยให้แพทย์และนักศึกษาแพทย์สามารถติดต่อกับความก้าวหน้าได้ดีทางหนึ่งคือทางสิ่งพิมพ์ เช่นหนังสือและวารสารทางแพทย์ ดังนั้นหอสมุดจึงทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้และสิ่งพิมพ์โดยบรรณารักษ์ทำการจัดหา จัดเก็บ และพยายามให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

ก่อนที่จะกล่าวถึงบริการของห้องสมุด ใครจะกล่าวถึงวิธีการจัดเก็บสิ่งพิมพ์อย่างย่อ ๆ เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่มีสัมพันธ์กับการให้บริการ ต้องการให้ผู้ใช้บริการเข้าใจการจัดเก็บ และสามารถหาสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดได้ถูกต้องรวดเร็ว

* บรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าวิจัย หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดหมู่หนังสือและบัตรรายการ

สิ่งพิมพ์ภายในห้องสมุดจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ตามระบบสากล คือระบบการจัดหมู่หนังสือของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (National Library of Medicine Classification) เรียกว่าระบบ NLM ใช้ตัวอักษรและตัวเลขเป็นสัญลักษณ์ การจัดหนังสือเป็นหมวดหมู่ให้ประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบหนังสือที่อยู่ในหมวดเดียวกัน
2. หนังสือที่มีเนื้อหาอย่างเดียวกันอยู่ด้วยกันและหนังสือที่มีความสัมพันธ์อยู่ใกล้กัน
3. ทราบจำนวนหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด
4. ทำให้หนังสือทุกเล่มมีสัญลักษณ์คือเลขเรียกหนังสือ
5. สามารถหาหนังสือได้ในเวลารวดเร็ว

การแบ่งหมวดหนังสือตามระบบของ NLM

- ก. หนังสือที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การแพทย์พื้นฐานหรือปรีคลินิก (Preclinical sciences) ใช้อักษรแทนหมู่ QS–QZ มีดังนี้
- QS กายวิภาคศาสตร์ของมนุษย์ (Human Anatomy)
 - QT สรีรวิทยา (Physiology)
 - QU ชีวเคมี (Biochemistry)
 - QV เภสัชวิทยา (Pharmacology)
 - QW วิทยาแบคทีเรียและภูมิคุ้มกัน (Bacteriology and Immunology)
 - QX ปรสิตวิทยา (Parasitology)
 - QY พยาธิวิทยาคลินิก (Clinical Pathology)
 - QZ พยาธิวิทยา (Pathology)
- ข. หนังสือที่เกี่ยวกับวิชาการแพทย์และวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง (Medicine and related subjects) ใช้อักษรแทนหมู่ W, WA–WZ มีดังนี้
- W อาชีพแพทย์ (Medical Profession)
 - WA สาธารณสุขศาสตร์ (Public Health)

- WB อายุรศาสตร์ (Practice of Medicine)
- WC โรคติดเชื้อต่างๆ (Infectious Diseases)
- WD 100 โรคขาดสารอาหาร (Deficiency Diseases)
- WD 200 โรคเกี่ยวกับการเผาผลาญในร่างกาย (Metabolic Diseases)
- WD 300 โรคเกิดจากภูมิแพ้ (Diseases of Allergy)
- WD 400 สัตว์เป็นพิษ (Animal Poisoning)
- WD 500 พืชเป็นพิษ (Plant Poisoning)
- WD 600 โรคเกิดจากตัวกระทำทางธรรมชาติ (Diseases Caused by Physical Agents)
- WD 700 เวชศาสตร์การบินและการแพทย์อวกาศ (Aviation and Space Medicine)
- WE ระบบกล้ามเนื้อและโครงกระดูก (Musculoskeletal System)
- WF ระบบการหายใจ (Respiratory System)
- WG ระบบหัวใจร่วมหลอดเลือด (Cardiovascular System)
- WH ระบบทางเดินของเลือดและน้ำเหลือง (Hemic and Lymphatic System)
- WI ระบบกระเพาะอาหารและลำไส้ (Gastrointestinal System)
- WJ ระบบปัสสาวะและอวัยวะสืบพันธุ์ (Urogenital System)
- WK ระบบต่อมไม่มีท่อหรือต่อมเอ็นโดไครน (Endocrine System)
- WL ระบบประสาท (Nervous System)
- WM จิตเวชศาสตร์ (Psychiatry)
- WN รังสีวิทยา (Radiology)
- WO ศัลยศาสตร์ (Surgery)
- WP นรีเวชวิทยา (Gynecology)
- WQ สูติศาสตร์ (Obstetrics)
- WR วิทยาโรคผิวหนัง (Dermatology)
- WS กุมารเวชศาสตร์ (Pediatrics)

WT	เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ, โรคเรื้อรัง (Geriatrics, Chronic Disease)
WU	ทันตแพทยศาสตร์, ศัลยกรรมช่องปาก (Dentistry, Oral Surgery)
WV	วิทยาโสต, นาสิกและลาริงซ์ (Otorhinolaryngology)
WW	จักษุวิทยา (Ophthalmology)
WX	กิจกรรมโรงพยาบาล (Hospitals)
WY	การพยาบาล (Nursing)
WZ	ประวัติศาสตร์แพทย์ (History of Medicine)

หนังสือที่จัดหมู่แล้วจะมีสัญลักษณ์ประจำแต่ละเล่มเรียกว่าเลขเรียกหนังสือ (Call number) ปรากฏที่สันหนังสือทุกเล่ม ประกอบด้วยอักษรและเลขหมวดหนังสือ อักษรตัวแรกของชื่อผู้แต่ง เลขประจำตัวผู้แต่ง อักษรตัวแรกของชื่อเรื่องและปีที่พิมพ์ ตัวอย่างความหมายของอักษรและตัวเลขที่เลขเรียกหนังสือ ดังนี้

หนังสือ Handbook of Ophthalmology by Francis W Sears, 1977

WW	100	WW	หมวดจักษุวิทยา
S	439 h	100	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจักษุวิทยา
1977		S	อักษรแรกชื่อสกุลผู้แต่ง
		439	เลขประจำตัวชื่อสกุลผู้แต่ง
		h	อักษรแรกของชื่อเรื่อง
		1977	ปีที่พิมพ์

การจัดเก็บสิ่งพิมพ์

หนังสือที่จัดหมวดหมู่แล้วจะนำไปเก็บไว้ที่ชั้นหนังสือตามลำดับของเลขเรียกหนังสือ คือ เรียงตามอักษรและตัวเลขในบรรทัดแรกก่อนแล้วเรียงตามลำดับอักษรและตัวเลขของบรรทัดที่สอง หนังสือจะเรียงจากซ้ายไปขวาเสมอไป ห้องสมุดจัดเก็บวารสารปีปัจจุบันไว้ชั้นสอง และวารสารเก่าย้อนหลังไว้ชั้นสามของอาคารหอสมุดเรียงตามตัวอักษรของชื่อวารสาร (Title of Periodical) ตั้งแต่ A-Z โดยเรียงจากซ้ายไปขวาเช่นกัน

บัตรรายการ

เมื่อผู้ใช้ต้องการค้นหาหนังสือในห้องสมุด สิ่งแรกที่ควรกระทำ คือ ดูจากตัวบัตรรายการ เพื่อทราบว่าห้องสมุดมีหนังสือที่ตนต้องการหรือไม่

ประโยชน์การใช้บัตรรายการ

1. ช่วยผู้อ่านทราบหนังสือในห้องสมุด
2. บัตรรายการบอกรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือแต่ละเล่ม เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้แต่งร่วม ชื่อเรื่อง ครั้งที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ และจำนวนหน้า
3. บัตรรายการมีเลขเรียกหนังสือซึ่งจะนำไปพบหนังสือที่ชั้นหนังสือได้ เพราะเลขเรียกหนังสือที่บัตรรายการจะตรงกับเลขเรียกหนังสือที่ชั้นหนังสือ
4. บัตรรายการจะช่วยให้ผู้ใช้หาหนังสือได้รวดเร็ว เพียงแต่ทราบชื่อผู้แต่ง หรือชื่อเรื่อง หรือเนื้อเรื่องเพียงอย่างเดียวหนึ่ง

บัตรรายการแยกได้ดังนี้

1. บัตรผู้แต่ง (author card) มีชื่อผู้แต่งอยู่บรรทัดแรก
2. บัตรชื่อเรื่อง (title card) มีชื่อเรื่องอยู่บรรทัดแรก
3. บัตรหัวเรื่อง (subject card) มีหัวเรื่องพิมพ์ด้วยตัวแกลงบรรทัดแรก

บัตรทั้งสามชนิดจะมีเลขเรียกหนังสือ (Call number) อยู่บนมุมซ้าย ซึ่งจะตรงกับเลขเรียกหนังสือที่ชั้นหนังสือที่อยู่บนชั้นหนังสือ เมื่อผู้ใช้ต้องการหนังสือ ถ้าทราบชื่อผู้แต่งก็ค้นจากบัตรผู้แต่งโดยเอาชื่อสกุลขึ้นต้น ถ้าทราบชื่อหนังสือก็ค้นจากบัตรชื่อเรื่อง ถ้าไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และชื่อหนังสือ แต่ต้องการอ่านเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ก็สามารถค้นได้จากบัตรหัวเรื่อง

ห้องสมุดจัดบัตรรายการแยกเป็นสองตู้ ตู้หนึ่งเก็บบัตรหัวเรื่อง อีกตู้หนึ่งเก็บบัตรผู้แต่งและบัตรชื่อเรื่อง การเรียงบัตรจะเรียงตามอักษรแบบพจนานุกรมไปที่ละตัวทีละบรรทัด ไม่นับคำ A, An, The ที่นำหน้าประโยค ส่วนบัตรสีชมพูในตัวบัตรรายการคือบัตรส่งชื่อหนังสือที่

ห้องสมุดดำเนินการสั่งซื้อแล้ว แต่หนังสือยังไม่มาหรือดำเนินการจัดหมู่หรือทำบัตรรายการไม่เสร็จ ถ้าผู้ใดสนใจจะติดต่อกับบรรณารักษ์ได้

เวลาให้บริการ

ห้องสมุดเปิดให้บริการตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 8.00 น. – 20.00 น. วันเสาร์ 10.00 น. – 14.00 น. ปิดวันอาทิตย์และวันหยุดราชการ

บริการให้ยืมสิ่งพิมพ์

ห้องสมุดอนุญาตให้ยืมหนังสือทั่วไปได้ครั้งละสองเล่มหนึ่งสัปดาห์ หนังสือจองยืมได้ครั้งละหนึ่งเล่มยืมค้างคืน วารสารยืมได้ครั้งละสามเล่มหนึ่งสัปดาห์

ข้อปฏิบัติในการยืม ขอได้โปรดเซ็นชื่อผู้ยืมให้อ่านออก ปัญหาที่ห้องสมุดประสบมาตลอดคือเรื่องลายเซ็นผู้ยืม บางท่านเขียนหวัดอ่านไม่ออกจึงไม่ทราบชื่อผู้ยืม เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ผลัดเปลี่ยนให้บริการหลายคน จะต้องลงบัญชีผู้ยืมและรายการที่ผู้ใช้แต่ละคนยืมออกไปจากห้องสมุดและผลเสียที่ตามมาคือตรวจสอบไม่ได้ ลงรายการผิด ไม่สามารถติดต่อสอบถามได้ ทำให้ผู้ใช้บริการเสียผลประโยชน์และเกิดปัญหาระหว่างผู้ให้และผู้ให้บริการ ในการคืนหนังสือห้องสมุดใคร่ขอความกรุณาส่งสิ่งพิมพ์ตามกำหนด ถ้าใช้ไม่เสร็จควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเนื่องจากงบประมาณของห้องสมุดมีน้อย ห้องสมุดมีนโยบายซื้อหนังสือมาก ๆ เรื่อง แทนที่จะซื้อเรื่องเดียวหลายๆ ชุด ดังนั้นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ผู้ใช้บริการจึงควรปฏิบัติตามระเบียบการยืมอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อให้หนังสือในห้องสมุดได้ใช้โดยทั่วถึงกัน

บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

บรรณารักษ์ยินดีที่จะให้บริการตอบคำถามต่างๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด และให้บริการค้นคว้าเฉพาะเรื่องด้วยความเต็มใจ คู่มือสำหรับค้นหาบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารการแพทย์ทั่วโลกคือ Index Medicus จัดโดยหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (National Library of Medicine) กำหนดออกเป็นรายเดือนและรายปี แบ่งเป็นสองภาค ภาคต้นคือบรรณานุกรมบทความวิจารณ์ (bibliography of medical reviews) ซึ่งมีดัชนีหัวเรื่องและดัชนีผู้แต่ง (subject and author index) ภาคหลังเป็นภาคดัชนีทั่วไป แบ่งเป็นสองส่วนเช่นเดียวกันคือ ดัชนีหัวเรื่องและดัชนีผู้แต่ง

ห้องสมุด NLM ได้จัดทำบัญชีรายชื่อหัวเรื่องชื่อ Medical Subject Headings (MeSH) เพื่อตรวจสอบว่าหัวเรื่องที่ต้องการจะค้นภายใต้หัวเรื่องมาตรฐานอะไร (standard heading) ซึ่งเป็นหัวเรื่องที่กำหนดให้เฉพาะ (assigning terms) หรือมีส่วนโยง (cross reference) ว่าให้ดูภายใต้หัวเรื่องมาตรฐานอะไร

วิธีใช้ Index Medicus เรียงตามลำดับดังนี้

1. ตรวจสอบกับ MeSH ว่าเรื่องที่ต้องการค้นใช้หัวเรื่องมาตรฐานอะไร ถ้าเป็นหัวเรื่องรอง (sub-subject heading) จะมีส่วนโยงให้ไปดูหัวเรื่องที่สัมพันธ์กัน เช่น

Cancer see Neoplasms

Carbonic acid see under Carbonate

Child Development see related Child Psychology Growth
Motor Skills

2. เมื่อได้หัวเรื่องถูกต้อง เปิดดัชนีหัวเรื่อง ซึ่งจะมีบทความแพทย์ใต้หัวเรื่องนั้น คือ ชื่อบทความ (title) ชื่อผู้แต่ง (author) ชื่อย่อวารสาร (title of periodical) ซึ่งพิมพ์ตัว
คำหนา ปีที่ (Volume) ฉบับที่ (number) หน้า (pages) เดือนและปีที่พิมพ์ (date of publication) เช่น

Delusions

Schreber's delusional transference. Edwards A. *J Anal Psychol* 23
(3) : 242-8, July 78.

นอกจากนี้ยังจำแนกย่อยลงไปเป็นหัวเรื่องรองต่าง ๆ เช่น สมมติฐานโรค การวินิจฉัยโรค การรักษาด้วยยา รังสีรักษา ฯลฯ

3. ถ้าผู้ค้นทราบชื่อสกุลตามด้วยชื่อต้นชื่อกลางของผู้แต่งถูกต้อง เปิดส่วนที่เป็นดัชนีผู้แต่ง (author index) จะได้เรื่องที่ต้องการพร้อมทั้งรายละเอียดของสิ่งพิมพ์ เช่น

Leonard JC, Wilson DA : Ultrasound and nuclear medicine. *Urology*
12(2) : 219-21, Aug 78.

ที่พิเศษอีกอย่างหนึ่งคือบทความที่มีผู้แต่งมากกว่าหนึ่งคน จะมีส่วนโยงของผู้แต่งร่วม (joint author) ไปยังผู้แต่งคนแรกเช่น

Wilson DA see Leonard JC

4. ถ้าบทความที่พิมพ์เป็นภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้จัดทำจะแปลชื่อบทความเป็นภาษาอังกฤษในวงเล็บเหลี่ยมและบอกชื่อภาษาต้นฉบับในวงเล็บกลม เช่น

[The reliability of subjective rating of fatigue] Susnik J.

Arh Hig Rada Toksikol 29 (1) : 21-2, 1978 (Eng Abstr) (Rus)

5. บทความที่เขียนโดยผู้แต่งหลายคน จะมีชื่อผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al เช่น

Regeneration of skeletal muscle. Markley JM, et al. **Plast Reconstr Surg** 62 (3) : 415-22, Sep 78.

บริการคณินวารสารภาษาไทย

บรรณารักษ์ได้จัดทำดัชนีของบทความแพทย์ที่พิมพ์ในวารสารภาษาไทยที่ห้องสมุดได้รับ เพื่อช่วยผู้ใช้ทราบว่าจะมีบทความนั้นตีพิมพ์ในวารสารภายในประเทศหรือไม่ ห้องสมุดใช้หลักเกณฑ์การให้หัวเรื่อง (subject heading) ตามแบบหัวเรื่องมาตรฐาน NLM ทำไว้คือ MeSH สำหรับหัวเรื่องภาษาไทยจะแปลจากหัวเรื่องภาษาอังกฤษหรือทับศัพท์ เช่น

REHABILITATION	กายภาพบำบัด
RABIES	พิษสุนัขบ้า, โรค
CHLORAMPHENICOL	คลอแรมเฟนิคอล
HEMATOCRIT	เฮมาโตคริต

บัตรคณินวารสารภาษาไทยจะเรียงในตู้บัตรรายการของห้องสมุดตามตัวอักษรตั้งแต่ ก-ช สำหรับบัตรหัวเรื่องภาษาอังกฤษจะเรียงร่วมกับบัตรหัวเรื่องของหนังสือ

ถ้าผู้ใช้บริการค้นคว้าเองจาก Index Medicus และบัตรคณินหัวเรื่องภาษาไทยจะได้ประโยชน์หลายทาง ด้วยเหตุผลดังนี้

1. สามารถค้นเรื่องได้ลึกซึ้งตรงจุดมุ่งหมาย และได้เรื่องอื่นที่สัมพันธ์กับเรื่องที่ต้อง

2. ทำให้มีความรู้กว้างเพียงแต่อ่านชื่อบทความก็รู้ว่าความรู้สาขาที่สนใจ มีการค้นคว้าไปกว้างและไกลแค่ไหนทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. สำหรับงานค้นคว้าวิจัย นอกจากไม่ทำงานซ้ำซ้อนกันแล้วยังทำการวิจัยต่อและลึกซึ้งไปอีก
4. การค้นคว้าด้วยตนเอง อาจพบข้อความหรือเรื่องที่ไม่เคยนึกมาก่อนก็ได้ ทำให้มีความคิดกว้างออกไปกว่าที่ตนเองตั้งใจไว้
5. ให้ประโยชน์ต่ออาชีพของตนโดยตรง ในการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขานั้น ๆ

ถ้าให้บรรณารักษ์ค้นบทความให้ อาจไม่ตรงเป้าหมายที่ต้องการ เนื่องจากบรรณารักษ์ไม่มีพื้นความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ อาจจะค้นคว้าให้ไม่ตรงจุดมุ่งหมายอย่างสมบูรณ์ บางครั้งบรรณารักษ์อาจมองข้ามบทความที่สำคัญไป เนื่องจากรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และเนื่องจากมีผู้ใช้บริการค้นคว้ามามาก บรรณารักษ์อาจให้บริการได้ไม่ทันตามความต้องการของผู้ใช้

บริการยืมสิ่งพิมพ์ระหว่างห้องสมุด

ห้องสมุดพยายามจัดหาสิ่งพิมพ์ให้มากตามที่มีผู้ต้องการใช้ แต่การที่จะจัดหาสิ่งพิมพ์ให้ได้ทุกเล่มตามที่ผู้ใช้ต้องการนั้น ย่อมเป็นไปได้ มีบ่อยครั้งที่แพทย์และนักศึกษาแพทย์ต้องการหนังสือและวารสารที่ไม่มีในห้องสมุด เจ้าหน้าที่ห้องสมุดพยายามจัดหาให้โดยทำการตกลงระหว่างห้องสมุดแพทย์ให้มีการยืมสิ่งพิมพ์ระหว่างกัน ในกรณีที่หาให้ไม่ได้ในประเทศ บรรณารักษ์ก็สามารถติดต่อหาเอกสารจากต่างประเทศมาให้บริการได้ โดยผู้ใช้บริการเป็นผู้ออกค่าไปรษณีย์เอง

บริการถ่ายเอกสาร

ห้องสมุดจัดบริการถ่ายเอกสารในห้องสมุดทุกวันในเวลาราชการ โดยคิดค่าบริการแผ่นละ 1.50 บาท

บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดถือว่าบริการเป็นหน้าที่สำคัญที่สุดที่จัดให้แก่คณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จึงได้พยายามจัดหาสิ่งพิมพ์มาให้

บริการให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ตามคำแนะนำของแพทย์และนิติแพทย์ ตามกำลังงบประมาณและตามมติของคณะกรรมการห้องสมุด บรรณารักษ์ทำการจัดเก็บอย่างมีระบบ พร้อมทั้งให้บริการอย่างดีเพื่อให้ผู้ใช้ได้ประโยชน์จากสิ่งพิมพ์มากที่สุดและยินดีสอนวิธีใช้ห้องสมุดแก่ทุกท่าน สิ่งที่จะเป็นกำลังใจให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่มีพลังในการปฏิบัติงานให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป คือนำใจจากผู้ใช้บริการนั่นเอง

หอสมุดคณะแพทยศาสตร์เป็นบริการกลางให้แก่คณาจารย์และบุคลากรของคณะแพทยศาสตร์และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ทุกท่าน ขอเชิญชวนไปใช้บริการของห้องสมุดกันเถิด

อ้างอิง

1. กาญจนา โสภโณคร . ระบบการจัดหมู่หนังสือของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน . วารสารสมาคมห้องสมุดประเทศไทย 11 (4) : 181-183, ก.ค.-ส.ค. , 2521
2. National Library of Medicine. **Cumulated Index Medicus**. Bethesda, Maryland : U.S. Department of Health, Education, and Welfare, 1977.
3. National Library of Medicine. **Index Medicus**. Bethesda, Maryland : U.S. Department of Health, Education, and Welfare. 1979.
4. National Library of Medicine. **Medical Subject Headings 1979**. Bethesda, Maryland: U.S. Department of Health, Education, and Welfare. 1979.